

YTTRANDE

2021-04-23

Finansdepartementet

Avdelningen för samhällsplanering och bostäder

Enheten för bostäder och byggande

**Betänkandet Bygg och bo till lägre kostnad - förslag för bättre konkurrens i bostadsbyggandet
SOU2020:75**

(Fi2020/04994)

Sammanfattning

Sveriges hembygdsförbund har tagit del av betänkandet och bedömer att den föreslagna ändringen i plan- och bygglagen inte bör genomföras. Att uppföra ett seriebyggt hus kan inte anses vara en liten avvikelse eftersom det vid en avvikelse inte görs någon prövning om en byggnad skulle passa in i den befintliga miljön i området, dvs om det kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Den byggda miljön både på landsbygden och i tätorterna är viktiga för människors identitet, för att de ska känna sig hemmahörande på den platsen där de bor. Karaktären inom ett område är viktig att värna ur den sociala aspekten, för att människor ska trivas och umgås med varandra i det offentliga rummet. Det är några av skälen till att Sveriges hembygdsförbund (SHF) vill framföra följande synpunkter om betänkandet.

Avsnitt 3.1.2 Detaljplanering

I kap. 3.1.2 *Detaljplanering*, s. 41, andra stycket, står att "Detaljplanen ska" ... "utformas på ett sådant sätt att medborgarinflytandet verkligen får en reell innebörd." SHF vill understryka att kommunerna bör väcka allmänhetens intresse för och delaktighet i planärenden.

Enligt tredje stycket, samma kapitel, "kan kravet på tydlighet vara uppfyllt med en generell reglering av bebyggelsen i en detaljplan där gestaltning avses att fastställas under bygglovsprocessen." Där står även att "Krav som inte har prövats i detaljplanen och som gäller allmänna intressen tas upp i bygglovsprövningen." SHF anser att det idag saknas antikvarisk kompetens i de flesta av landets kommuner, vilket innebär att det redan idag inte tas tillräcklig hänsyn till de kulturhistoriska värdena vid prövningen av ett bygglov. Det är även av vikt då bygglovsprövning sker utanför detaljplanerat område. Därför är detaljplanekravet något som inte bör förändras med tanke på att bebyggelse kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Avsnitt 8.5 Kommuner bör sträva mot flexibla detaljplaner

I kap. 8.5 *Kommuner bör sträva mot flexibla detaljplaner*, tredje stycket, s. 211, kommer betänkandet fram till att "Problemen hänför sig till tillämpningen av lagstiftningen och inte nödvändigtvis till

regelverket i sig.” Av det skälet anser SHF att om kommuner väljer att vara specifika och detaljerade i sin planläggning, dvs. har hög ambitionsnivå och anpassat detaljeringsgraden efter platsen så ska det uppnådda resultatet inte äventyras av en del i lagstiftningen som går under beteckningen ”avvikelse” när det i själva verket kan innebära en betydande miljöpåverkan.

Om kommuner i stället väljer att upprätta flexibla detaljplaner är det enligt betänkande inte ett hinder enligt nuvarande lagstiftning. Sådana kan enligt SHF vara lämpliga i områden där de kulturhistoriska värdena inte bedömts vara lika höga. SHF ser positivt på att lägre boendekostnader försöker uppnås genom att nya konstruktioner som är billigare tas fram. De seriebyggda husen bör dock anpassas till den svenska arkitekturhistoriens avtryck i bebyggelsen på platsen. Det innebär att producenterna föreslås anpassa sig efter lagstiftningen och inte lagstiftningen efter marknadens krav.

Avsnitt 7.2 Tveksaminställning till seriebyggda flerbostadshus

Utifrån betänkandets kap. 7.2 *Tveksaminställning till seriebyggda flerbostadshus*, sista stycket, s. 172, framkommer att hindren för att bygga standardiserat även beror på tjänstepersoners och de allmännyttiga bostadsbolagens inställning till seriebyggda flerbostadshus. Det är ytterligare något som pekar på att det inte är regelverket som behöver förändras.

I betänkandet står, bl.a. på s. 300, att ”för att en avvikelse ska kunna godtas är att avvikelsen är förenlig med” planens syfte. På grund av de befintliga detaljplanernas olika ålder och kulturmiljövårdens utveckling samt kommunernas bristande resurser på antikvarisk kompetens finns inte alltid bevarandesyftet med i detaljplaner, där det ändå kan framgå på andra sätt i planen att det är en viktig aspekt att värna om i området. Av det skälet kan det föreliggande förslaget till lagändring även äventyra viktiga kulturmiljövärden vid överklaganden av byggnadsnämndens beslut i bygglovsärenden gällande seriebyggda hus.

Avsnitt 12.1 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

I kap 12.1 *Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)*. 316, framkommer att det genom bestämmelsen i 9 kap. 31 b § blir möjligt att avvika från frivilliga planbestämmelser om bebyggelsens omfattning, utformning eller placering. Förslaget innebär att medborgarinflytandet helt åsidosätts och att allmänhetens delaktighet i befintlig plan helt förkastas för den delen av planen avvikelsen berör.

För Sveriges hembygdsförbund

Jan Nordwall
Generalsekreterare

Helena Rosenberg
Kulturmiljöstrateg